

Werbeckzang

DE SCHOLING VAN DE STEM

In 1911 ontmoette de Zweedse zangeres Valborg Werbeck-Svärdström Rudolf Steiner voor het eerst. Zij beschrijft dit in het voorwoord van haar boek *Die Schule der Stimmthüllung*¹. 'Hij kwam op haar af en sprak haar op een zeer ongebruikelijke manier aan.' Een terugblik op honderd jaar Werbeckzang.

Toen Rudolf Steiner Valborg Werbeck-Svärdström voor het eerst ontmoette, sprak hij de volgende woorden: "Wat heeft u een wonderschoon ether-strottenhoofd! Ik wil niet onbescheiden zijn, maar het lijkt mij dat u zo zingt als ik spreek. En zou men niet zo - met gesublimeerde lucht - spreken en zingen om opgewassen te zijn tegen de eisen die aan het strottenhoofd gesteld worden?" Rudolf Steiner hield in zijn leven meer dan 5600 voordrachten², Valborg Werbeck-Svärdström gaf meer dan 3000 concerten.

Deze losse opmerking was voor de toen al zoekende zangeres lange tijd een wegwijzer³. Ze begon te vermoeden dat haar onderzoekswerk een principiële betekenis zou kunnen hebben. En er was iemand die haar kon begrijpen en ondersteunen.

Nu bevond Rudolf Steiner zich in deze tijd zelf op het hoogtepunt van zijn kunstzinnig schep- pen: hij leidde sinds 1907 de Duitse afdeling van de Theosofische Vereniging en hij hield de jaarlijkse congressen op een manier die voor de toenmalige tijd geheel nieuw was - volledig doordrongen van kunst⁴. Vanaf 1910 werden op deze congressen de door hem geschreven Mysteriedrama's uitgevoerd. Allerlei kunsten, zoals toneelkunst, spraakvorming en ook schilderkunst en architectuur (met vormgeving van binnenruimten) en ten slotte ook bewegings- kunst (beginnend in de vorm van de eerste aanzetten voor euritmie) kregen een belangrijke impuls. Dit speelde zich voornamelijk af in München, waar belangrijke kunstenaars van die tijd werkten en zich in een geweldig algemeen gevoel van verandering bevonden. De

vraag naar vernieuwing van kunst en in het bijzonder van de sociale kunstvormen, vibreerde in alle culturele centra in Europa⁵. In het slothoofdstuk van haar boek haalt Valborg Werbeck-Svärdström de uitspraak van Rudolf Steiner aan waarin hij wijst op een samenhang tussen kunstzinnig scheppen in het zingen en op het sociale leven gerichte vragen. 'Toen de schrijfster van deze zinnen,' schrijft ze, 'moe van het moderne kunst bedrijven en optredens, tegenover Rudolf Steiner eens haar afkeer tot uitdrukking bracht, uitte hij uit de altijd stromende bron van zijn goedheid de verzoe- nende en opbeurende woorden: "Als mensen zouden zingen, meer zouden zingen en vooral beter zouden zingen, dan zou er minder misdaad op de wereld zijn."

Gedurende twaalf jaar ontmoetten de beide persoonlijkheden elkaar, voor zover hun omvangrijke reizen dat toelieten. Daarbij mocht de zangeres vanuit haar onderzoek niet alleen vragen stellen maar zij kreeg ook aan- wijzingen, opgaven en bevesti- gingen voor haar verdere werk. Uit haar kunstzinnige activitei- ten en persoonlijk onderzoek groeide zo, in samenwerking met Rudolf Steiner, de basis voor de

antroposofische menskunde van het zingen. Deze kennis legde zij in 1938 vast in haar boek *Die Schule der Stimmthüllung*. En aan- sluitend op de kerstbijeenkomst 1924/1925 werd zij door Rudolf Steiner gemachtigd de zangpedagogiek op antroposofische basis te vertegenwoordigen⁶.

ONTWIKKELING VAN WAARNEMINGSVERMOGEN

In de in het begin van dit artikel vermelde woorden van Rudolf Stei- ner zijn twee doorslaggevende aanwijzingen voor de vernieuwing van de zangkunst verborgen: de ontwikkeling van het bewustzijn voor de overbrenging van de stemklank op de omgevende lucht en naar de omringende etherwereld, en daarnaast het proces van de

**HET KLANKELEMENT HEEFT EEN DRIEGELEIDING
DIE IN FUNCTIONELE SAMENHANG IS MET DE
ALGEMENE DRIEGELEIDING VAN HET FYSIEKE EN
ZIELSMATIGE ORGANISME VAN DE MENS**